

Országos Szociális Felügyelőség kertés családi házai s a terv az, hogy a fápéi és a Horthy-telepi házakat szeptember hó folyamán egy-szerre, közös nagy ünnepséggel avatják fel. Az ünnepség előkészíté-sére most folynak a tárgyalások s ebben az ügyben a közeli napokban Szegedre érkezik dr. Valkó Lajos szociális felügyelő, a szegedi kerü-let vezetője, hogy a részletkérdése-ket megtárgyalja a Felügyelőség szegedi szerveivel és a város ható-ságával.

Ipari növények Ukrajnában

Az ipari növények vetésterülete, amely 1913-ban 807.600 hektárt ölelt fel, egyenletes emelkedéssel 2.400.800 hektárra nőtt meg, vagyis 1938-ban csaknem háromszorosa volt az első világháború előttinek. Az ipari nö-vények száma is növekedett: meg-honosították a pamut-, ricinus és szójabatermesztést.

A cukorrépa területe 1913 óta 533.600 hektárról 1938-ra 805.700 hek-tárra emelkedett, mindazonáltal je-lentősége az ipari növények cso-portjában visszafelé fordult; 1913-ban még 66 százalékát tette az összes iparnövényterületnek, 1938-ban an-nak csak 34 százalékát. A cukorré-patermesztés főleg Kiev, Vinnica, Kamenev-Podolsk, Poltava és Char-kov tartományokban központosul, ahol az éghajlat kedvez ennek a nö-vénynek, mint a délkeleti övezetben a csapadék elégtelensége korlátozza vagy gátolja a cukorrépatermelést. A termelési adatok csak hézagosak: 83.329.000 q 1913-ban, 84.150.000 q 1928-ban, 42.764.000 q 1932-ben és 144.346.000 q 1937-ben. A hektáron-kinti hozam 1913-ban 168 q volt, 1937-ben 177 q, 1938, 1939 és 1940-ben: 164, 145, 180 q. Az utóbbi évek erős hullámzásai nemesak az időjárás szeszélyeinek, hanem annak a kör-ülménynek is tudandó be, hogy bizonyos kártyékony rovarok nagy károkat okoztak, olyannyira, hogy a vetésterület egy részén aratni sem lehetett.

Az ipari növények sorában a má-sodik helyet a napraforgó foglalja el, ennek vetésterülete 1913-ban még csak 73.000 hektár volt 1928-ban már 1.269.100 hektár, azután a terület erősen csökkent és 1938-ban 668.400 hektárt ölelt fel. Mindazonáltal a napraforgó ma is Ukrajna legfonto-sabb olajnövénye, amelyet főképp a délkeleti részekben termesztnek.

A napraforgótermesztés csökke-néséhez nagyban hozzájárult a pa-mutnövény meghonosítása. 1913-ban még nem ismerték Ukrajnában a pamuttermelést. 1938-ban a vetés-terület 228.500 hektár volt, a pamut harmadik helyen állott az ipari nö-vények közt. A termésadatok erre a cikkre vonatkozólag is hiányosak: 1932-ben 181.000 hektáros területen a termés csak 294.000 q volt, a hek-táronkénti hozam 1,6 q, 1937-ben 1.148.000 q termelt, az egység hozam 5,1 q volt. A pamutot aránylag kis területen termelik Zaporozszo és Nikolajev tartományokban.

A len vetésterülete 1913 óta meg-kétszereződött. A »dolganyec« nevű lent rostra is, magra is termelik, vetésterülete 1938-ban 112.600 hek-táron volt, míg ugyanakkor a

csupán magra termelt »Kudriasi« területére csak félaunyi volt: 60.670 hektár.

A kender területe 1913-ban 105.200 hektár volt, 1938-ban 163.100-ra emelkedett és úgy látszik, hogy a kender termelését tovább fogják nö-velni. A szójabab és ricinus terme-lése is egyre halad: 1938-ban 64.400 ha. volt szójával és 50.100 ha. rici-nussal bevetve.

A kevésbé fontos olajnövények közt megemlítendő a repce, amely-tek területe 1938-ban 69.600 ha. volt.

A dohány és machorka vetésterü-

lete az 1934-38-i időszak átlagban 50.000 hektár körül mozgott, tehát 1913-mal szemben két és félszeresé-re emelkedett.

A burgonya és a zöldsézelék ter-melése 1913 óta megkétszereződött.

A takarmánynövények termeszté-se az 1913-i 501.900 hektárról 1938-ra 3.299.500 hektárra emelkedett, ez egyik jellegzetes vonása az ukrán mezőgazdaság fejlődésének, mivel a termelés e fellendülése biztosabb alapot helyez az állattenyésztést. (Stud).

(S. B.)

Terményeit tűzkár ellen átalány biztosítás keretében biztosíthatja legolcsóbban!

Megváltozott-e a német és a szovjet hadviselés?

Irta dr. Tombor Jenő ny. ezredes

Ezuttal olyan kérdéssel foglalko-zunk, amelyről a világsajtóban szá-mos, olykor egymásnak ellentmondó felfogás nyilatkozott meg, amely kér-dést tehát nyitott szemmel és a leg-nagyobb józansággal kell vizsgál-nunk, ha nem akarunk hamis követ-keztetésekre jutni. Óvatosan meg kell különböztetnünk egymástól azt is, ami kényszerűség és nem szándékos-ság volt.

A múlt év nyári német támadás a Keleti-tenger és Fekete-tenger közöt-ti egész határvonalon át egyidejűleg, hatalmas erővel és meglepően indult meg. A szovjetet látszólag nem maga a támadás ténye, hanem inkább annak időpontja lepte meg. Jóllehet későbbi időre a szovjet is támadásra készült és óriási erőket vonultatott fel a né-met és román határ közelében, elő-készületeivel mégis megkészt és se-regtettei a szovjet határon belül még igen nagy mélységben voltak tagozva.

A német támadás sikere különösen a román és galíciai határtól északra fekvő nagy területen már kezdettől fogva lenyűgöző volt. Ahol a német hadvezetés a döntést kereste, a német páncélos gyors seregeket bámulatos iramban törtek előre. Mély ékek vá-gódtak be a Szovjet testébe és mintha a páncélosok kezdetben nem törődtek volna azzal, ami fölöttük jobbra, balra történt, hanem amíg nagyobb ellen-állásra nem bukkantak, rohantak elő-re. Az ékek oldalát a páncélosokat követő gépkocsin szállított gyalogság és gépvontatású tüzérség, majd a gyalogos seregeket biztosították.

A szovjet csapatok ott, ahol azokat a páncélosok lendülete nem söpörte el, állva maradtak, majd megtámadá-sukkor szívósan védekeztek és az elő-retörő német ékek oldala és töve el-len páncélosokkal támogatott ellentá-madásokat intéztek. Ezt mondhatjuk a szovjet akkori általános hadviselési módszerének: makacs megvédése min-den talpalatnyi területnek és ismételt elkeseredett ellentámadás a benyomuló német ékek ellen. Ezek voltak a szándékok amelyek azonban nem ered-ménnyel, hanem nagy vereségekkel jártak. Mivel a német ékek széjjel-lepték a szovjet erők összefüggését, a szovjet ellentámadások csak hevenyészettek, erőtleneek lehettek és nem tud-ták a német ékeket tövüknél letörni.

A német ékek csucsaí viszont kellő időponthoz jobbra-balra kanyarodtak, összezárultak és helyenként óriási zsákokat, katlanokat alkottak, ame-lyeken belül a szovjet csapatok a leg-többször hasztalanul kísérelték meg ismételt a kitörést. A katlanokat körülfutó német csapatok pedig összpontosított támadásaikkal mindinkább szorosabbra vonták a gyűrűt, majd gyakran több kisebb zsákra osztották föl a nagy katlant és az elkeseredett harcoknak vége a legtöbbször nagy

vér- és anyagvesztés mellett a kö-rülfutókat fegyverletétele lett, eddig soha nem hallott óriási hadifogoly-számmal.

A múlt évben ősszel a német elő-nyomulásnak természetesen meg kellett lassulni már azért is, mert a Szovjet elvesztett óriási területein — amennyiben módjában állott — min-dent elpusztított és így a hidakat is felrobbantotta. A támadónak tehát kezdetben futólágosan, később végle-gesebben meg kellett oldania az után-pótlás nagy kérdését. A harcra való tul-nyomó része ekkor fokozatosan álló-harc jellegűvé kezdett válni. Mindez azonban több helyen csak addig tar-tott, amíg a német hadvezetés az után-pótlás megszervezése után újabb ha-talmas támadásokat indíthatott meg. Az ekkor kibarcolt katlanok olyan hatalmas méretűek voltak, hogy a ha-difoglyok szédületes létszáma még a nyári eredményeket is messze felül-multa.

Hadászati és harcászati tekintet-ben a nyári és az őszi német hadmü-veletek között az volt az alaki kü-lönbség, hogy nyáron az áttörések, ékek és katlanok inkább a mozgó há-borúból, a találkozó harcból, ősszel pedig az álló harcból indultak ki. Ez a megállapítás sem tökéletesen helyt-álló, hanem csak megközelítően he-lyes, mert a nyári összecsapások sem voltak jellegzetes találkozó harcok, a szovjet harcra való azonban nyá-ron mégis lazábbak voltak, mint ősz-szel.

A most folyó hadműveleteknél lé-nyegében azt látjuk, hogy a német hadvezetés ekkor az évben ezideig határozottan körvonalazott célokat tűzött maga elé.

Ilyen volt először is a Krim félsziget teljes meghódítása, amely az oldaltámadás veszélyének elhárítása végett a keresi földnyelv megtisztítá-sával kezdődött és Szebasztopol erős hadikikötőjének elfoglalásával végző-dött.

Közben a karkovi nagysikerű né-met ellentámadással beigazolódt, hogy a szovjet haderő kedvező időjá-rás mellett sem volt képes támadásá-val hadművelési kihatású eredményt elérni.

A június végén Karkov és Kurszk között megindított nagy német táma-dásnak is ezidőszent még szemmel-láthatóan határozottan körvonalazott célja van, jóllehet, ez a támadás mé-reteiben messze fölülte áll a krimi hadjáratnak. A cél nyilvánvalóan a szovjet arcvonal legdélibb részének el-szakítása a szovjet haderő zömétől és a Kaukázus vidékére való terelése. A további cél körvonalai is látha-tóak már: a szovjet központi nagy területének megfosztása a kaukázusi olajtól.

FERENC JÓZSEF KESERUVIZ

Nem látjuk azonban, hogy a német hadviselés módszerei lényegükben megváltoztak volna. A német hadvisé-lésre ugyanis már a nagy Moltke óta jellemző, hogy nem ismer semmiféle alaki megkötöttséget, hanem igen he-lyesen mindig alkalmazkodik az adott viszonyokhoz, számbaveszi az ellen-ség ellenálló erejét és szabad kezét ad az alparancsnokok öntevékenysé-gének. Ha messzebbfekvő célokat tűz ki, ezek természetesen csak az ellen-ség gyengébb ellenállása esetén való-síthatók meg, de mégis eleve célszerű messzebbre tekinteni, nehogy esetleg a kedvező alkalmak kihasználatlanok maradjanak. Ha azonban az ellentél ellenállása megmerevedik, akkor a módszer is változik, nem lényegében ugyan, hanem a végrehajtás részletei-ben. Ilyenkor például nem a páncélos seregeket illeti meg az első szó, hanem az összes fegyvernemek ter-vszerű együttműködésével módszeres, biztosabb, bár valamivel lassabb elő-készítésre kerül a sor. Ezt láttuk 1940 nyarán Franciaországban is a Wey-gand-vonal megtámadásánál, ahol az áttörések után ismét a páncélos gyors-csapatok törtek előre. Bizonyos ha-sonlóság is van az akkori franciaor-szági és a mai szovjethelyzet kö-zött. Ma Leningrádtól kezdve egészen Voronyezsen túl dél felé a német harcra való közelítően úgy áll, mint ahogyan a Weygand-vonal előtt ál-lott addig, amíg a dünkircheni ese-mények le nem zárdtak. Persze a méretek ma az időtartam, kiterjedés és a bevetett erők tekintetében is sokkal nagyobbak.

Már a szovjet hadviselésében alap-vető változásokat észlelhetünk. Isme-retes Timosenkónak az a parancsa, amely a katlanok képződés megállításá-értékében a tervszerű rendezett viz-szavonulást megengedte.

Az előzőleg követelt »helytállás« végsőkéig megjelent a szovjet hadsereg kezdetlegesebb harcászati tudásá-nak. Az alsóbb vezetőknek nem kellett sokat törődniük az általános helyzet-tel, hanem csak védeniük kellett akár utolsó emberükig állásaikat, ha pedig ezeket elvesztették, vagy pedig a né-metek az oldalukba kerültek, a tartal-ék szovjet erők egyszerűen ellentá-madásokat hajtottak végre. Ez az el-járási elősegítette a körülkerítést, a nagy katlanok kialakulását és a szov-jet részére óriási veszteségekkel járt.

Timosenkó parancsával fejlettebb hadviselést kockáztatott meg. Ezzel elérte ugyan, hogy a folyó nyáron nem hallottunk olyan szinte hihetetlenül nagy fogolyszámokról, mint a múlt év-ben, de azt is megfigyelhetjük, hogy a szovjet csapatok több helyen olyan-kor is visszavonultak, amikor még azokat a bekerítés veszélye nem fe-nyegette. Különösen feltűnő volt ez például a Don alsó folyásának védel-ménél, de kezdetben a Don és Donco között is lanya volt a szovjet el-lenállás. A rendezett visszavonulás és ezt követően a szívós védekezés igen nagy követelményeket támaszt a csap-vezetés ügyességével és a tömegek lelkierejével szemben. A visszavonu-lás gondolata igen könnyen a termé-szetanból ismert szabad esés gyorsu-lásának törvényeit követi.

Később Timosenkó és Sztalin is szükségesnek látták, hogy igen nyo-matékos parancsokkal újból a végsőkig való ellenállást követeljék a tömegek-től. Bizonyára saját elhatározásuk-nak tartották fenn emellett a mégis szükséges visszavonulás elrendelését.

A szovjet hadvezetés most látszó-lag saját bőrén igyekszik tanulni, bizo-nos merevedéseket láthatunk is az arcvonalakon, de a válságos idők még nem multak el.